

DiSK'İN DiSK SESİ
TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU AYLIK YAYIN ORGANI 1980 2002 EYLÜL 2010

12 EYLÜL ÜRÜNÜ
ANAYASA ~~İK~~'a DA

12 EYLÜL UZANTISI
~~B~~ANAYASA'ya DA

**12 EYLÜL'DE
12 NEDENLE**

HAYIR!

DISK ANAYASA REFERANDUMUNDA NEDEN “HAYIR” DİYOR?

GİRİŞ:

Anayasalar yurttaşların hak ve özgürlüklerini devlet gücü karşısında güvence altına alan ve devletin temel nitelikleri ile örgütsel işleyişinin ana ilkelerini düzenleyen metinlerdir. Bu nitelikteki bir anayasanın; olağan koşullarda toplumun tüm kesimlerinin sürecin her aşamasında etkin katılımına olanak veren demokratik bir yöntemle hazırlanması gerekir. Ancak böyle bir anlayışla hazırlanan anayasalar toplumun ortak beklenti ve özlemlerini en geniş biçimde karşılayarak gelecekteki siyasal ve sosyal barışı sağlam temeller üzerine oturtan, gelişmelere açık ve kalıcı belgeler olabilirler.

DISK, emeğin hak ve özgürlüklerinin güvenceye alındığı, demokratik ve çağdaş bir anayasa talebini kurulduğu 1967 yılından başlayarak dile getirmiştir. Buna karşılık, 12 Eylül 1980 askeri darbesi ile girilen süreçte Türkiye, sendikal hareketi ve demokratik güçleri denetim altına alan baskıcı bir anayasa ile karşı karşıya kalmıştır. 1982 yılında yürürlüğe giren Anayasa, temel özgürlükleri sözde tanıyan, özde reddeden; asıl niteliğini yasakların oluşturduğu; devleti yurttaşlarına karşı nasıl koruyacağını belirlemeyi temel alan; “ama”larla dolu, ayrıntılı ve çok uzun bir anayasadır. Bu özellikleri dolayısıyla 12 Eylül Anayasası'nın bir “ANAYASA” değil, “AMA-YASA” olduğu sık sık ifade edilmiştir.

Konfederasyonumuz yeniden faaliyete başladığı son 20 yıllık süre içinde 12 Eylül Anayasası'nın tümü-

le yürürlükten kaldırılması ve yeni bir anayasanın toplumsal uzlaşmayla hazırlanması için mücadele etmiştir. Bu dönem içinde DİSK tarafından çeşitli tartışma toplantıları düzenlenmiş, raporlar ve incelemeler yayınlanmış, 12 Eylül'ün yıldönümlerinde gerçekleştirilen yürüyüş ve mitinglerde yeni bir demokratik anayasa talebi sürekli olarak dile getirilmiştir. DİSK'in bu amaçla gerçekleştirdiği en yeni ve kapsamlı çalışmalarından biri de son dönemde geniş bir uzmanlar kurulu tarafından hazırlanan **"Özgürlükçü-Eşitlikçi Demokratik ve Sosyal Yeni Bir Anayasa İçin Temel İlkeler"** raporudur. (Rapora internet üzerinde <http://www.disk.org.tr/default.asp?Page=Content&ContentId=787> adresinden ulaşılabilir)

Ne yazık ki AKP tarafından hazırlanan "Anayasa değişikliği" paketinde toplumun talepleri görmezden geldiği gibi, DİSK'in demokratik bir anayasa için gerekli gördüğü hiçbir düzenlemeye de yer verilmemiştir. Bu durum ortaya çıkan belgeden açıkça bellidir.

İktidar tarafından izlenen dayatmacı anlayış dolayısıyla Anayasa değişiklik teklifinin, daha TBMM'ne sunulmadan ülkemizin bütün kesimlerinde geniş bir benimseme sorunu yarattığı, aynı kuşku ve tereddütlerin değişiklik teklifinin TBMM'nde görüşülmesi sırasında ve referandum aşamasında da devam ettiği görülmektedir. Yapılan çeşitli kamuoyu yoklamaları bu tartışmaların toplumu tam anlamıyla ikiye böldüğünü ve kutuplaştırdığını açıkça ortaya koymaktadır.

Oysa, anayasal düzenlemelerin toplumsal uzlaşma sağlamaya önem veren katılımcı bir anlayışla gerçekleştirilmesi, tartışma konusu olmaması gereken açık bir olgudur.

Böyle bir anayasa değişikliği, bu şekilde zorlanarak halkın desteğini alıp yürürlüğe girerse, 12 Eylül Anayasası kalıcı hale gelecektir.

Çünkü, AKP kendi konumunu korumak adına, toplumun tüm demokrasi taleplerine “Anayasa reformu(!) yapıldı” karşılığını verecektir.

Türkiye AKP'nin siyasal hedefleriyle sınırlı olarak hazırlanan ve 12 Eylül düzenini PEKİŞTİRECEK bu sözde değişiklik paketini yırtıp atmalı, emekten barıştan, özgürlükten yana değişim sağlayacak bir anayasayı ivedilikle gündemine almalıdır.

12 EYLÜL'DE 12 HAYIR!

DİSK OLARAK AKP'NİN TUTARSIZ ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ PAKETİNE HAYIR DİYORUZ!

ÇÜNKÜ;

1) GERÇEKTEN ÖZGÜR VE DEMOKRATİK BİR ANAYASA İSTİYORUZ!

12 Eylül Anayasa'sını savunduğumuz için değil, gerçekten değiştirilmesini talep ettiğimiz için AKP'nin “Anayasa Değişiklik Paketi”ne karşı çıkıyoruz. “Değiştireyormuş gibi yaparak her şeyi olduğu gibi bırakan” bu sözde değişikliklerle 12 Eylül Anayasası ayakta tutulmaya çalışılıyor.

“Devleti yurttaşlara karşı koruma” anlayışıyla hazırlanan 1982 Anayasası bugüne dek onlarca kez değiştirildi. Sendika-siyaset ilişkisini düzenleyen

52. madde örneğinde olduğu gibi, bazı maddeleri tümüyle yürürlükten kaldırıldı.

Buna karşılık özü ve baskıcı niteliği olduğu gibi devam etti; halkoyuna sunulacak bu “muhafazakâr demokrat” değişiklik paketi ile de var olmaya devam edecek.

Son 30 yılda yaşananlar göstermiştir ki; faşist bir cuntanın, emekçi güçleri ve demokratik gelişmeyi baskı altında tutmak amacıyla hazırladığı 1982 Anayasası, parça parça yapılacak değişikliklerle ortadan kaldırılamaz. Bu nedenle, “**12 Eylül Anayasası’na Hayır!**” diyenler, 12 Eylül 2010’da halkoyuna sunulacak bu sözde değişikliklere de ‘Hayır’ demelidir.

Bu halkoylamasında ‘Evet’ demek, AKP’nin kendi gücünü arttırmak amacıyla, ikiyüzlü bir değişim aldatmacası ile perdelediği 12 Eylül Anayasası’nın yeni şekline ‘Evet’ demektir.

DISK’in ‘Evet’ diyeceği anayasa değişiklikleri ise ancak, devlet-yurttaş ilişkilerini ve devletin örgütlenmesini özgürlükçü bir yaklaşımla yenibaştan ve ilkesel düzeyde tanımlayan nitelikteki düzenlemeler olabilir.

2) ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ PAKETİ HAZIRLANIRKEN İZLENEN YOL VE YÖNTEMLER YANLIŞTIR!

Anayasa bir toplumu bir arada yaşatan temel sözleşmedir. Bu nedenle anayasa yapıcıları her zaman geniş bir uzlaşma arayışı içinde olmuşlardır. En baskıcı yönetimler ve diktatörlükler bile görüntüde de olsa, bu duruma özen göstermişlerdir. Ülkemizde 12 Eylül faşist cuntası da Anayasa’yı Milli Güvenlik Konseyi’nin oluşturduğu Danışma Meclisi’ne hazırlatarak bir meşruiyet kazandırmaya çalışmıştır. 1982 Anayasası’nda

TBMM tarafından gerçekleştirilen değişikliklerin tümü siyasal partilerin ortaklaşa yer aldığı komisyon çalışmaları sonucunda şekillenmiştir.

Oysa AKP iktidarı bir süredir sadece TBMM'deki sayısal çoğunluğuna dayanarak ve tümüyle iktidarını daha güçlü hale getirmeyi amaçlayan anayasa değişiklikleri yapmaya yönelmiştir. Önce 2007 yılında iktidar partisi AKP tarafından bazı hukukçulara sipariş verilen Anayasa taslağı aniden toplumun gündemine getirilmiş, ancak Meclis'ten geçmeyeceği anlaşılınca, "mini türban değişikliği tasarısına" dönüşmüş ve Anayasa Mahkemesi'nden geri dönmüştür.

2010 yılında ise, yine hiçbir siyasi partinin, sendikaların, baro ve meslek odalarının, üniversitelerin ve sivil toplum kurumlarının görüş, öneri ve uyarıları dikkate alınmadan, "ben yaptım oldu" zihniyetiyle 27 maddeden oluşan bir paket yurttaşlara dayatılmıştır. Paketin parti kapatmayı düzenleyen Anayasa'nın 69. Maddesi'ndeki değişiklik teklifi TBMM görüşmeleri sırasında düşmüş ve geri kalan 26 maddelik bölüm halkoylamasına sunularak yürürlüğe girebilecek bir çoğunlukla yasalaşmıştır.

Böylece aynen 2007 değişikliğinde olduğu gibi tartışma ve uzlaşma ortamı sağlanmadan, ÇOĞUNLUKÇU (sadece sayı üstünlüğünü esas alan) ve ANTI-DEMOKRATİK bir yöntem izlenerek anayasa değişikliği yapılmaya çalışılmaktadır.

Ayrıca, AKP Hükümeti özellikle 2004 yılından bu yana sistemli ve programlı olarak muhalif örgüt ve kişileri sindirmek amacıyla çok ciddi evrensel ve anayasal hak ihlalleri yapmıştır; yapmaya devam etmektedir. Ülkemizde yurttaşların tümü telefon/internet vb. iletişim araçlarının dinlendiği kuşkusunu ve inancındadır. Üstelik yasal ve yasadışı dinlemelerin ve ortam gö-

rüntülerinin, AKP Hükümetinin politikalarını destekleyen ve muhalifleri karalayan bir strateji ile medyaya servis yapılması alışkanlık haline gelmiştir. Adeta bir KORKU İMPARATORLUĞU yaratılmıştır. Özellikle muhalif gençlerin ve işçilerin Hükümete karşı en ufak protestosu bile şiddetle bastırılmaktadır.

Bu koşulların halkoylaması öncesinde sağlıklı bir tartışma ortamı yaratılmasını engelleyeceği açıktır. Referandum sürecinde devlet olanaklarının “evetçilere” destek olacak şekilde kullanıldığı ve birçok kamu yöneticisinin doğrudan “evet” yönünde faaliyet gösterdiği görülmektedir. “Hayır” oyu kullanılması isteyenler ise darbecilikle, statükoculukla, vesayetçilikle suçlanmakta özgürce görüşlerini yaymamakta ve çeşitli baskılarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu görüntü 1982 Anayasası'nın halk oylamasına sunulduğu sırasında yaşanan baskı ortamını andırmaktadır. Böyle bir ortamda halk oylamasında ortaya çıkacak sonucun ne kadar “meşru” sayılacağı tartışmalıdır. Oysa, siyasal iktidar gerek yasa değişikliğinin içeriğine gerekse halkoylaması sonucuna ilişkin tartışmaların güvenli ve özgür bir ortamda sürdürülmesini sağlamakla görevlidir.

3) ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ İLE 12 EYLÜL FAŞİZMİNE KARŞI ÇIKILDIĞI VEYA 12 EYLÜL DÖNEMİNİN SONA ERDİĞİ İDDİASI KATIKSIZ BİR DEMAGOJİDİR!

“Anayasa Değişiklik Paketi”nin 24. Maddesi ile, 12 Eylül darbesini gerçekleştirenlere ve bu dönemde görevli olanlara dokunulmazlık sağlayan 1982 Anayasası'nın Geçici 15. Maddesi yürürlükten kaldırılmaktadır. Başbakan başta olmak üzere birçok evet yanlısı, bu değişikliği örnek göstererek, değişiklik paketinin 12 Eylül 2010 tarihinde kabul edilmesiyle 12

Eylül darbecilerinden hesap sorulacağını ve 12 Eylül döneminin sona ereceğini öne sürmektedirler.

Ancak AKP bir yandan da gerek çeşitli tartışmalarda gerekse halk oylamasına ilişkin yayınlarında geçici 15. Madde'nin kaldırılmasıyla 12 Eylül'cülerin yargılanıp yargılanamayacağı konusunda açıkça herhangi bir beyanda bulunmadıkları gibi, 12 Eylül'ün baş sorumlularıyla samimi görüntüler vermektedirler. Bu haliyle oylama tarihi 12 Eylül'e denk getirilmesine ve Başbakan tarafından 12 Eylül'le hesaplaşmanın bir yolu olarak sunulmasına karşılık öyle anlaşılıyor ki bu hesaplaşma öteki dünyaya havale edilmiştir.

Oysa, 12 Eylül 1980 döneminde işlenen insanlık suçları için anayasal ya da yasal hiçbir düzenlemenin arkasına saklanılamaz. 12 Eylül darbesini gerçekleştiren Milli Güvenlik Konseyi üyeleri ile emir-komuta zinciri içinde insanlık suçları işleyenlerin yargılanmasında zaman aşımı veya sorumsuzluk söz konusu olamaz. Geçici 15. Maddenin kaldırılmasına bile gerek olmaksızın, taraf olduğumuz **"İşkenceyi Önleme Hakkındaki Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi Mevzuatı"**na dayanılarak Cumhuriyet Savcıları tarafından bu süreç her an başlatılabilir.

AKP iktidarda sekizinci yılını doldurmaktadır ama bugüne kadar, örneğin konfederasyonumuz DiSK tarafından yüzlerce kez dile getirilen 12 Eylülcülerin yargılanması ve Geçici 15. Maddenin kaldırılması çağrılarını duyamamıştır!

Bu dönemde zamanaşımı koşullarının oluştuğunun ve neredeyse tüm sorumluların yaşlandıkları için yargılanamayacaklarının iddia edilmeye başlamasıyla birlikte, siyasal iktidar 12 Eylül darbesiyle **"hesaplaşmayı"**(!) gündemine almış bulunuyor; üstelik

yoğun bir duygu sömürsü eşliğinde şiirlerle ağıtlarla, gözyaşlarıyla birlikte...

Burada 12 Eylül'le bir "hesaplaşma" kesinlikle yok. Ama öyle anlaşılıyor ki içten olmayan ve ince bir "hesaplama" sözkonusu...

Zaman aşımı ve sorumsuzluk tartışmaları yıllar alacak; bir süre sonra ortada yargılayacak kimse de kalmayacak nasıl olsa. Ama geçici 15. Madde halkoylaması için kullanılacak iyi bir "malzeme" olacak...

Geçici 15. Madde 12 Eylülcülerini yargılamak için değil, yargılanmalarının olanaksız hale geldiği düşünüldüğünden bugün kaldırılıyor.

Ayrıca, 12 Eylül dönemini sona erdirmek ve 12 Eylül'le hesaplaşmak kesinlikle bu dönemin sorumlularını yargılamakla sınırlanamaz. 1982 Anayasası, Siyasal Partiler ve Seçim Yasaları, Sendikalar Kanunu, Toplu Sözleşme Kanunu, YÖK ve RTÜK benzeri onlarca kurum, devletin geleceğini güvenceye almak adına getirilen her alandaki yasaklar ve 12 Eylül ürünü parlamento olduğu gibi dururken, 12 Eylül döneminin sona erdiği ileri sürebilmek mümkün değildir.

4) BU DEĞİŞİM PAKETİ DEMOKRATİK BİR TOPLUMSAL DÖNÜŞÜM İÇİN GEREKEN HİÇBİR DÜZENLEMİYİ İÇERMEMEKTEDİR!

Bu "Anayasa Değişiklik Paketi", AKP'nin siyasal programına uygun düzenlemeler içerirken, demokratik ve özgür bir toplum olmanın gerekleri ile yoksulların, emekçilerin ve toplumun geniş bir kesiminin taleplerini yok saymaktadır.

Anayasa değişikliği içinde devletin siyasal yapısını, kurumsal işleyişini ve sosyal boyutunu geliştirecek hiçbir değişikliğe yer verilmemiştir. Örneğin yasama organının oluşumunu düzenleyen kurallarda deği-

şiklik yapılmamıştır. Milletvekili seçimi, sayısı, sorumlulukları, dokunulmazlıkları konularında varolan sistem olduğu gibi dururken yapılacak değişikliklerin olumlu siyasal sonuçlar doğurması beklenemez. Benzer biçimde ulusal iradenin doğrudan yansıdığı bir yasama düzeni oluşturulmadan demokratik bir dönüşüm bir yana, gelişmeden bile söz edilemez.

Milli irade, 4-5 yılda bir sandığa gidip, bir partiyi ve liderini ülkeyi yönetmek için seçmekle ve sonra TBMM'den tam bir itaatle yasa çıkarmakla oluşmaz. Her şeyden önce, demokratik, adil ve şeffaf bir seçim yapılabilmesi için yüzde 10 oranındaki seçim barajını kaldırmak, seçim propagandası harcamalarını denetim altına almak ve yurttaşların özgür iradeleri ile milletvekili adaylarını ve milletvekillerini seçmelerini sağlamak gereklidir. Bugün demokratik seçimlerin yapıldığı hiçbir Avrupa ülkesinde yüzde 10 baraj yoktur.

Siyasi Partiler Kanunu'nda köklü değişiklik yapılmak suretiyle "lider sultanı" ve "lidere biat" kaldırılmalıdır. Özellikle 12 Eylül askeri darbesinin bir devamı olan Özal hükümetleri sırasında başlayan ve artık gelenek haline gelen "mülakatla milletvekili seçme ve liderin onayına sunma", "bakanlardan önceden istifa dilekçeleri alma" gibi ilkel yöntemler, bu ülkede, güçler ayrılığına dayalı demokratik hukuk devletin yerleşmesini önlemektedir.

Ayrıca, milletvekili dokunulmazlığı; kürsü dokunulmazlığı dışında kalan suçlar için mutlaka kaldırılmalıdır. Böylece, örneğin, yargı kararlarını yüzlerce kez uygulamayan üst düzey bürokratlar, belediye yönetiminde sahtekârlık yapan belediye başkanları, devlet içinde çete oluşturanlar, "tam yargılama veya ceza alma aşamasında iken", milletvekili dokunulmazlık zırhına bürünemezler.

Bütün bu nedenlerle Anayasa'da seçim ve siyasal parti yasalarının demokratik bir nitelikte yeniden düzenlenmesini sağlayacak değişiklikler içermeyen 'paketler' 12 Eylül düzenini değiştirecek bir sonuç doğuramazlar.

Öte yandan bu anayasa değişikliği paketi, anti-demokratik nitelikli 12 Eylül kurumlarına da dokunmamaktadır. Üstelik sistemin içine daha fazla sokarak iyice kalıcılaştırmaktadır. Örneğin, AKP'nin de bir zamanlar demokratik olmadığı için karşı çıktığı YÜKSEK ÖĞRENİM KURUMU (nam-ı diğer YÖK), kaldırılmak bir yana, bu değişikliklerle üye sayısı artırılan Anayasa Mahkemesi'ne 3 üye veren kurumlardan birisi haline gelmektedir. Tek başına bu örnek bile anayasa değişikliği paketinin arkasındaki gerçek dinamiği göstermeye yeterlidir. Bu anlayışa göre önemli olan demokratik ve özgür bir topluma dönüşmeyi sağlayacak sistemli değişim değildir. Önemli olan baskı aracı niteliğindeki kurum, yapı ve yasal düzenlemelerin ortadan kaldırılması değildir. Önemli olan bu kurumları kendi denetimi altına alarak iktidar gücünü sınırsız bir şekilde kullanmaktır.

Ayrıca anayasa değişiklikleri arasında devletin sosyal niteliğini belirginleştirecek bir hüküm de yoktur. Örneğin Anayasa'nın 65. Maddesi devletin iktisadi ve sosyal ödevlerini "**mali kaynakların yeterliliği ölçüsünde yerine getireceğini**" düzenlenmektedir. Anayasa'daki bu sınırlama kaldırılmadan, Anayasa'da yer alan sosyal devlet ilkesinin gereğinin yerine getirilemeyeceği ortadadır. Ancak değişiklik paketini hazırlayanların böylesi bir bakış açısına sahip oldukları ve gerçekten katılımcı sosyal bir devlet oluşturulmadan demokratik bir devletin oluşturulamayacağı gerçeğini algılayamadıkları anlaşılmaktadır.

Bu algılama eksikliğinin belirgin bir örneği yerindelik

denetimine ilişkin olarak 125. Madde'de yapılan değişikliklerdir. Aslında mevcut haliyle de yargı yetkisi yerindelik denetimi yapacak şekilde kullanılamamaktadır. Ancak yapılan değişiklikle siyasal iktidarın sosyal devlet yükümlülüklerinden ve yargı denetiminden “kurtulmasını kolaylaştıracak” bir adım atılmaktadır. Bu değişiklik, özelleştirme uygulamalarına ilişkin olarak zaman zaman “kamu yararı” gerekçesiyle yargının verdiği kararları etkileyebilecek niteliktedir. Siyasal iktidar, sosyal boyuttan yoksun ve çalışanların yoksullaştırılması esasına dayanan politikaları daha rahat uygulayabilmek için anayasaya “elini sağlamlaştıracak” bir hüküm eklemiştir.

5) BU ANAYASA PAKETİ İLE İDDİA EDİLDİĞİ GİBİ SENDİKAL ÖRGÜTLENMEYE VE GREV ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN YASAKLAR KALDIRILMAMAKTADIR!

Bu paketin demokratik niteliğine ilişkin olarak genellikle sendikal haklar konusunda getirdiği değişiklikler örnek gösterilmektedir. Gerçekten de ilk bakışta, bu maddede yapılan değişiklikler olumlu gibi görünmektedir.

Değişiklik paketi ile 1982 Anayasası'nın SENDİKA KURMA HAKKI başlıklı 51. Maddesi'nden “Aynı zamanda ve aynı işkolunda birden fazla sendikaya üye olunamaz” hükmü çıkarılmaktadır. Madde başlığı ile uyumsuzluğu hemen görülebilecek olan bu düzenleme, bir anayasa metninde yer alması gereksiz olan ayrıntı niteliğindedir. Ancak 1982 Anayasası'nın uygulandığı 28 yıl boyunca üyelik yapısının oluşumunda etkili olmuştur.

Değişikliğe ilişkin ana sorun ise, maddenin asıl konusunu oluşturan sendika kurma hakkına ilişkin hiçbir değişikliğin yapılmamış olmasıdır. Bu konu-

da çeşitli yasal sınırlamalar yapma hakkı tanıyan ve sendikaların tüzüklerini özgürce oluşturmalarını engelleyen hükümler olduğu gibi korunmaktadır.

Buna karşılık sadece maddeyle dolaylı ilişkisi bulunan sendika seçme özgürlüğüne ilişkin bir hükmün değiştirilmesi, ilke olarak değil, ancak siyasal iktidarın sıkça rastlanan sendika tercihleri dolayısıyla soru işaretleri yaratmaktadır.

Türkiye’de sendika üyeliğinde yaşanan can alıcı sorun, çalışanların aynı işkolunda ikinci bir sendikaya üye olamamaları değil, bir sendikaya üye olurken işten atılma tehlikesiyle ve türlü baskılarla karşı karşıya kalmalarıdır. Başka bir deyişle öncelik taşıyan konu ikinci bir sendikaya üyelik değil; doğrudan doğruya bir sendikaya üyeliktir. Anayasal ve yasal güvenceye kavuşturulması gereken öncelikle sendikaların ve üyelerinin özgürlükleridir.

Referanduma sunulacak Anayasa’da “**Aynı işkolunda birden fazla sendikaya üye olunamaz**” hükmü kaldırılarak özgürlükçü bir görüntü yaratılmaktadır. Oysa, 51. Maddede, Anayasa’nın 90. Maddesi’ne ve ülkemizin imzaladığı ILO sözleşmelerine (87 ve 98), Avrupa Sosyal Şartı’na, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’ne uygun olarak, emeklilerin, gençlerin, işsizlerin, ev kadınlarının, çiftçilerin de sendika kurmasına, sendikaya üye olmasına olanak sağlayacak bir değişiklik yapılmaması çelişik ve sorunlu bir durumdur. Zira, EMEKLİ-SEN, GENÇ-SEN ve ÇİFTÇİ-SEN’e karşı kapatma davalarını açan ve bu davaları kararlı bir şekilde takip eden, anayasa değişikliği ile sendikal özgürlükleri geliştirdiğini iddia eden bu iktidarın İçişleri Bakanlığı’dır.

Benzer bir durum TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ HAKKI başlıklı 53. Madde için de söz konusudur. Bu madde

metninden “Aynı işyerinde, aynı dönem için, birden fazla toplu iş sözleşmesi yapılamaz” hükmü çıkarılmaktadır. Bu değişiklik de uygulanan endüstri ilişkileri sistemi içinde ele alınarak değerlendirilmesi gereken bir konudur. Bugün geçerli olan sistem açısından sınırları ve kapsamı iyice daralmış olan toplu sözleşme düzenini geliştirmek için öncelik taşıyan çeşitli baraj ve yetki sorunları çözülmeyen böyle bir düzenlemenin olumlu ve özgürlükçü bir sonuç doğurması mümkün değildir. Konfederasyonumuz tarafından yıllardır talep edilen ve toplu sözleşme düzenini yaygınlaştırıp geliştirecek yasal düzenlemeler ise bir türlü gerçekleştirilmemektedir.

“Değişiklik Paketi”nde Anayasa’nın GREV HAKKI VE LOKAVT başlıklı 54. Maddesi’nde yapılan değişiklik, bu paketin hazırlanışındaki anlayışı tüm açıklığı ile ortaya koyacak niteliktedir. Değişiklikle maddede yer alan *“Siyasi amaçlı grev ve lokavt, dayanışma grev ve lokavtı, genel grev ve lokavt, işyeri işgali, işi yavaşlatma, verim düşürme ve diğer direnişler yapılamaz”* hükmü Anayasa’dan çıkarılmaktadır. Böyle bir düzenleme sonucu, sayılan eylemlerin suç oluşturmadan yapılmasının mümkün hale geldiği düşünülebilir. Özellikle EVET eğilimindeki birçok çevre de bu değişikliği özgürleşme olarak algılamakta ve yansıtmaktadır.

Oysa gerçek bambaşkadır. Çünkü Anayasa’nın aynı maddesinin birinci fıkrasında grev hakkının sınırları açıkça çizilmektedir: **“Toplu iş sözleşmesinin yapılması sırasında, uyuşmazlık çıkması halinde işçiler grev hakkına sahiptirler.”**

Anayasa’ya göre işçiler ancak bir toplu sözleşme görüşmesi içinde ve uyuşmazlık aşamasına ulaştıklarında grev yapabilirler. Bu konudaki yasal düzenlemeler yürürlükte ve Türkiye grev hakkına en fazla sınırlama getiren ülkeler arasındadır.

Değişiklik paketi ile Anayasa'dan çıkarılan hükmün grev hakkının sınırlarını genişletici bir etkisi yoktur. Gerçek bir değişim ancak grev hakkının sınırlarını belirleyen birinci fıkranın da değiştirilmesiyle mümkün olabilir.

Çünkü Anayasa'nın 54. Maddesinin birinci fıkrasında, grev hakkının toplu iş sözleşmesinin yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması ile sınırlı tutulması, yasa koyucunun hak grevi, genel grev, dayanışma grevi vb. hakları olumlu yönde düzenlemesinin önünde engel oluşturabilecek nitelikte bir sınırlamadır.

Ayrıca 54. Madde'de yer alan grev yasakları ile erteleme ve uygulamaya ilişkin grev hakkının **özüne dokunan** sınırlamalar da olduğu gibi yürürlüktedir. Görüldüğü gibi, grev hakkına ilişkin düzenleme, açıkça olmayan bir sonucu sağlıyormuş gibi yansıtmaya yönelik tam anlamıyla **göstermelik** bir düzenlemedir.

Diğer taraftan ise, Anayasa'nın 82. Maddesi (sendika yöneticilerinin görevleri ile birlikte milletvekili seçilememeleri) aynen muhafaza edilerek, sendikaların etkin siyaset yapmalarının önündeki engeller olduğu gibi korunmaktadır.

Ayrıca Anayasa Değişiklik Paketi'nin 23. Maddesi ile bir Ekonomik ve Sosyal Konsey kurulması öngörülmektedir. Getirilen düzenlemeye göre kuruluşu ve işleyişi yasayla belirlenecek olan Konseyin amacı "**Ekonomik ve sosyal politikaların oluşturulmasında hükümete istişari nitelikte görüş bildirmek**" şeklinde tanımlanmaktadır. Öncelikle bugün ülkemizde çalışmalarını sürdüren bir Ekonomik ve Sosyal Konsey'in var olduğu belirtilmelidir. Değişiklik metni ciddiye alınacak olursa, şu ana kadar faaliyet gösteren ve çeşitli tasarruflarda bulunan Konsey'in hukuksal varlığı tartışmalı hale gelecektir. Çünkü maddede var olan değil, yeni oluşturulacak olan bir Konsey'den söz edilmektedir.

Böyle bir çelişki yasa metni hazırlanırken özensiz bir dil kullanılmasıyla açıklanamayacağına göre, bu yanlışın bile bile yapılmasına yol açan başka nedenler olmalıdır. Bu nedenlerden birinin değişiklik metninin katılımcı ve demokratik bir öze sahip olduğunu göstermeye dönük **yapay bir çaba** olduğu açıktır.

Demokratik toplum, toplumsal sınıfların temsilcilerinin özgürce örgütlenebildiği bir toplumdur. Bu anlamda sosyal tarafların aralarındaki ilişkileri olduğu kadar, devlet ile ilişkilerini de tam bir özgürlük ortamında ve bağımlılık yaratıcı hiçbir baskıyla karşılaşmadan, gönüllü bir şekilde sürdürebilmeleri gerekir.

Oysa Türkiye, 12 Eylül'den sonra 1982 Anayasası ile getirilen ve sendika üyeliğini, sendikal örgütleri, toplu sözleşme sürecini ve grev hakkının kullanımını devlet denetim ve gözetimi altına alan yapısı dolayısıyla, dünyanın demokrasiye en uzak ülkeleri arasında yer almaktadır. Ülkemizde sendikal haklar kullanılırken her aşamada yoğun yasaklarla ve devlet denetimiyle karşılaşmaktadır.

Ekonomik ve Sosyal Konsey'in bugüne kadar olan uygulaması da bu durumun açık bir örneğini oluşturmuştur. DİSK'in de zaman zaman katıldığı Konsey, sendikaların görüş ve önerilerinin dikkate alınmadığı bir işleyişle çalışmaktadır. Yasayla düzenlenmiş olmasına karşılık Konsey'in toplanma zamanı, gündeminin belirlenmesi ve çalışma yöntemleri konularında siyasal iktidarın açık bir belirleyiciliği söz konusudur. Sendikalar, bu organ içinde, Konsey'in "meşru" görünmesine katkı yapan figüranlar durumuna düşmektedir. Bu nedenle, konfederasyonumuz DİSK, böyle bir Kurulda yer almanın anlamsızlığına dikkat çekerek, demokratik bir bileşime ve işleyişe kavuşturulana kadar Konsey'e katılmayacağını açıklamıştır.

Dolayısıyla bu şekliyle Ekonomik ve Sosyal Konsey'in Anayasa teklifinde yer alması, teklifin siyasal iktidarın denetim gücünü arttıran yaklaşımının bir başka örneğini oluşturmaktadır.

6) YENİ DÜZENLEMELER KAMU ÇALIŞANLARINA ZORUNLU TAHKİM VE MUTLAK BİR GREV YASAĞI GETİRMEKTEDİR!

Bu Anayasa değişikliğinde, kamu çalışanlarının sendikal hakları için öngörülen değişiklikler de sorunlu ve çelişkilidir:

53. Madde'de yapılan değişiklikle kamu çalışanlarına sözde toplu sözleşme hakkı tanınmaktadır. Ancak grev hakkı olmadan toplu sözleşme hakkının hiçbir anlam ifade etmediği de açıktır.

Yeni değişiklik, grev yasaklarını kaldırmamış, genel grev ve dayanışma grevi hakkı getirmemiş, tersine kamu çalışanları için **mutlak grev yasağı** getirmiştir. Çünkü, toplu iş sözleşmesinde uyuşmazlık halinde, Kamu Görevlileri Hakem Kurulu'na (KGHK) uyuşmazlığı taşımayı zorunlu kılarak, kurul kararlarının kesin olduğunu hüküm altına almaktadır.

Bu haliyle kamu çalışanlarının uluslararası hukuka dayanarak kullandıkları direniş hakkı, Anayasa'ya yerleştirilen mutlak grev yasağı düzenlemesiyle ortadan kaldırılmaya çalışılmaktadır.

İlginç olan, uluslararası normlara uygunluk savı ile bu değişikliklerin birarada savunulabiliyor olmasıdır. Bu yaklaşımın ne iç tutarlılığından ne de Anayasa'nın 90. Maddesi ile uluslararası sözleşmelere uygunluğundan söz edilebilir. Bu bakış açısı 12 Eylül Anayasası'nın temel felsefesiyle tam bir uyum içinde olan ve kamu çalışanlarını denetim altında tutarak hak ve özgürlüklerinin kullanılmasını sınırla-

mayı ve olabildiğince geciktirmeyi amaçlayan tanrıdk bakış açısıdır.

Üzücü olan ise, siyasi iktidara duydukları hayranlıkla kendilerini kaybeden bazı kamu çalışanları sendikaları yöneticilerinin “Nikah masasında bile bu kadar iştahla evet dememiştik” pankartları asarak kamu çalışanlarına grev yasağı getiren düzenlemelere destek vermesidir.

7) KAMU ALIşANLARININ TOPLUSÖZLEşME HAKKININ KAPSAMI TOPLUSÖZLEşME KAVRAMINI ORTADAN KALDIRACAK şEKİLDE DARALTILMAKTA; EMEKLİLERİN KADERİ YİNE SİYASAL İKTİDARA BAĞLANMAKTADIR!

53. Madde’de yapılan değişiklikle kamu çalışanlarına toplu görüşme yerine toplu sözleşme hakkı tanınmaktadır. Oysa Anayasa’nın 90. Maddesi, ölkemizin imzaladığı ILO sözleşmeleri, Avrupa Sosyal şartı ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin kamu çalışanları konusunda Türkiye’ye ilişkin kararları zaten kamu çalışanlarının toplu sözleşme hakkını kabul etmekte ve güvence altına almaktadır. Yapılması gereken, kamu çalışanları için grevli-toplu sözleşmeli sendikal hakların ilkesel olarak ve açıkça tanınması iken, tam tersine toplu sözleşmenin kapsamını daraltan, grev hakkını yasaklayan düzenlemeler gerçekleştirilmiştir.

Yeni düzenleme ile toplu sözleşme düzeninin kapsam, yararlanma, yürürlük, şekil ve yöntemlerinin yasayla düzenlenmesi öngörölerek ayrıntılı ve sınırlayıcı bir çerçeve çizilmektedir.

Aynı konuda “KAMU HİZMETİ GÖREVLİLERİ” başlıklı 128. Madde’ye bir ek yapılarak, yalnızca “Mali ve sosyal haklara ilişkin toplu sözleşme hükümlerinin saklı olacağı”, belirtilmiştir. Böylece, kamu

çalışanlarının tüm hak, görev ve yetkilerinin yasa ile düzenlenmesi açıkça öngörülürken, toplu sözleşme ile kararlaştırılacak konular mali ve sosyal haklarla sınırlanmaktadır.

Oysa gerçek bir toplu sözleşme düzeni açısından kamu çalışanlarını ilgilendiren her konuda, yasal düzenlemelerin, toplu sözleşmeler yoluyla çalışanlar yararına değiştirilebilmesi mümkün olmalıdır.

Çok büyük zorluklarla yaşamını sürdüren emekliler, açıkça sayılarının çokluğu ve halkoylamasındaki ağırlıkları dolayısıyla siyasal iktidarın “evet” propagandası içinde istismar edilmektedir. Emeklilerin kurdukları Emekli-Sen’i yasaklayan, yok etmeye çalışan AKP Hükümeti, 53. Madde’ye kamu çalışanları toplu sözleşmesiyle emeklileri ilişkili gösteren, utangaç ve belirsiz bir ibare ekleyerek insanların umutlarıyla oynamaktadır.

Düzenleme hiçbir şekilde toplu sözleşmenin emeklilere uygulanacağı anlamına gelmemekte ancak böyle yansıtılmaktadır. “**Toplu sözleşmenin emeklilere nasıl yansıtılacağına yasayla düzenlenmesi öngörülerek**” emekliler konusundaki karar yasama organına, gerçekte ise hükümete ve Başbakan’a bırakılmaktadır. Oysa emekliler örgütlüdür, Türkiye çapında faaliyet gösteren bir sendikaları vardır. Siyasal iktidar emeklilerin sendikasını kapatmak için saldırırken, öte yandan oy avcılığı yaparak emeklilere göz kırpmakta ve açıkça kandırmaya uğraşmaktadır.

8) ANAYASA MAHKEMESİ DEVLET KORUYUCULUĞUYLA BİRLİKTE YÜRÜTMENİN KORUYUCULUĞUNA YÖNELTİLMEKTEDİR!

Yeni düzenlemeye göre Anayasa Mahkemesi’nin üye sayısı 11’den 17’ye çıkarılmaktadır. Anayasa

Mahkemesi'ne TBMM'den ve YÖK'ten üyelerin seçilmesi sağlanmaktadır. Mahkemeye bireysel başvuruda bulunabilme hakkı getirilmektedir. Mahkemenin 3 üyesinin TBMM tarafından salt çoğunlukla seçilmesi, 14 üyenin ise Cumhurbaşkanı tarafından atanması öngörülmektedir. Bunlardan dördü Cumhurbaşkanı'nın takdirine bırakılmış durumdadır.

Cumhurbaşkanı'nın atayacağı 4 üye ile YÖK'ten gelecek 3 üyenin ve Meclis'in seçeceği 3 üyenin siyasal iktidarın eğilimlerini yansıtan üyeler olacağı açıktır. Mahkemeye TBMM aracılığıyla Sayıştay tarafından gönderilecek iki üyenin siyasal iktidarın tercihlerine daha uygun bir eğilim taşıması doğaldır. Böylece 17 üyeden en az 10'unun iktidar partisine yakın üyeler olması güvence altına alınmaktadır.

Oysa demokratik bir toplum, güçler ayrılığı ilkesine uygun olarak ulusal egemenliğin paylaşıldığı bir toplumdur. Seçimle gelmiş bazı yönetimlerin en zalim diktatörlüklerden daha yoğun baskı rejimleri haline dönüşmesi, insanlığın son yüz yıl içinde ulusal egemenlik kavramını yeniden değerlendirmesine yol açmıştır. Bu çerçevede hukuk devleti kavramı öne çıkmış, seçilmiş ya da atanmış tüm kamu görevlilerinin işlem ve eylemlerinin hukuka uygun olması ilkesi benimsenmiştir. Böylece yürütme ve yasama gücünün yasalara ve hukuk düzenine uygun bir şekilde kullanılmasını sağlamak üzere yeni bir demokratik yapı oluşmuş ve Anayasa Mahkemeleri bu yapının en önemli ayaklarından birisi olmuştur.

Günümüzde ise gerçekten demokratik bir toplumun yalnızca yasalara uymakla ve seçimle yönetim oluşturmakla gerçekleşemeyeceği düşünülmektedir. Artık demokratik bir toplum öncelikle evrensel insan hak ve özgürlüklerini güvence altına alan bir toplum olması gerektiği kabul edilmektedir. Bu ne-

denle Anayasa Mahkemeleri, gerek devletin hukuk düzenlemelerinin gerekse devlet yetkililerinin eylem ve işlemlerinin, ulusal mevzuat yanında, evrensel özgürlük normlarına uygunluğunu da denetleyen kurumlar olma özelliğini kazanmıştır.

Ülkemizde ise yaklaşık elli yıldır özellikle muhafazakâr ve milliyetçi siyasal iktidarlar, ilkel bir ulusal egemenlik anlayışı ile, çoğunluğu elde edenin denetimsiz bir şekilde yönetim yetkisini kullanabileceğini savunmuşlardır. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi ile siyasal iktidarlar arasında sürekli bir çatışma söz konusu olmuştur.

12 Eylül'den sonra ise başka bir durum ortaya çıkmıştır. 1982 Anayasası ile oldukça dar bir çerçevede oluşturulan Anayasa Mahkemesi'nin üye sayısının artırılması ve toplumun değişik kesimlerinin eğilimlerinin yansıtacağı bir yapıya kavuşturulması gerekmektedir. Ancak bu değişimin, üye sayısı artarken Anayasa Mahkemesi'ni, tümüyle yürütme organının eğilimlerini yansıtacak bir yapıya dönüştürecek şekilde yapılmaması gerekir. Anayasa Mahkemesi'nin, **“evrensel insan hak ve özgürlüklerinin çerçevesini çizdiği demokratik toplum düzenini güvenceye almak”** bir anlayış içinde yapılanması zorunludur.

AKP'nin Anayasa değişiklik teklifi ile, Anayasa Mahkemesi'nin üye sayısı arttırılmakta, ancak meclis dışından gelecek tüm üyelerin Cumhurbaşkanı tarafından atanması sağlanarak yürütme gücünün etkisine olabildiğince açık bir yapı oluşturulmaktadır. Bu durum mevcut 1982 Anayasası'nın düzenlemesine benzer bir durumdur.

Ayrıca Meclis'in nitelikli çoğunluk yerine basit oylama çoğunluğu ile üye seçebilmesi, aslında, iktidarda bulunan kim ise onların temsilcilerinin seçilmesi

demektir. Cumhurbaşkanı'nın doğrudan halk tarafından seçilecek olmasının da bu süreci daha fazla siyasallaştıracağı öngörülebilir.

Anayasa Mahkemesi'nin, değişiklik paketinde yer alan seçim yöntemlerine ilişkin iptal kararları, doğrudan ve açık partizanlıklara bir ölçüde engel olsa bile, temel doğrultuyu değiştirecek nitelik taşımamaktadır.

Cumhurbaşkanı'nın halk tarafından seçilmesine bağlı olarak yapılması gereken değişiklikler yapılmadan, yetki görev ve sorumluluklar yeniden tanımlanmadan Cumhurbaşkanı'na göre Anayasa Mahkemesi düzenlemek, tutarsız ve siyasal çıkarlarla sınırlı yaklaşımın bir başka örneğidir.

Demokratik bir yüksek öğrenim düzeniyle bağdaşmayan ve kaldırılması gereken YÖK'ten aday seçtirmek, Anayasa değişikliğinin asıl amacının demokratik değişim değil, AKP Hükümetinin YARGI VE DİĞER DEVLET ORGANLARI İLE SADE VATANDAŞ karşısında gücünü ve etkisini arttırmak olduğunu açıkça göstermektedir.

Değişiklik paketiyle Anayasa Mahkemesi konusunda getirilen düzenleme, özü itibarıyla, siyasal iktidarın Anayasa Mahkemesi'ni denetim altına alma amacını yansıtmaktadır. Oysa, ülkemizin, evrensel temel hak ve özgürlüklere dayalı gelişmiş demokratik bir topluma dönüşmesi için olumlu katkı yapacak bir Anayasa Mahkemesi oluşumuna ihtiyacı vardır.

9) VESAYET SİSTEMİNİN DEĞİŞTİRİLDİĞİNİ SÖYLEYENLER VESAYET SİSTEMİNİ YAYGINLAŞTIRMAKTA; BÖYLECE HSYK ÜZERİNDE YÜRÜTMENİN GÜCÜ VE ETKİSİ ARTTIRILARAK YARGI BAĞIMSIZLIĞINDAN DAHA DA UZAKLAŞILMAKTADIR!

Değişiklik paketi ile HSYK (Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu) yeniden yapılandırılarak üye sayısı

7'den 22'ye çıkarılmaktadır. Eskisinden farklı olarak Kurul'a Cumhurbaşkanı tarafından dört üye atanmakta; Yargıtay'dan üç, Danıştay'dan iki, Türkiye Adalet Akademisi'nden ise bir üye seçilmektedir. Ayrıca birinci sınıfa ayrılmış adli yargıç ve savcılar arasından yedi üye ve idari yargı hakim ve savcıları arasından üç üye seçilerek Kurul'a yapılan atamalar tamamlanmaktadır. Adalet Bakanı ile bakanlık müsteşarı da Kurul'un üyesidir.

HSYK'nın yeni yapısı ile eskisine oranla temsil yeteneği oldukça geliştirilmiş ve görünüşte daha demokratik bir yapıya dönüştürülmüştür. Ayrıca Kurul'a bağlı bir sekreterlik oluşturularak işlemlerini bağımsız bir şekilde yürütebilmesinin yolunun açıldığı; müfettişlerin Kurul'a bağlanması ile de yargı bağımsızlığının sağlanması yönünde önemli bir adım atıldığı ileri sürülmektedir.

Ancak Kurul'un yönetsel yapısı ve işleyişine ilişkin yeni düzenlemeler, öngörülen biçimiyle, YENİ HSYK'nın hiçbir şekilde yargı bağımsızlığını sağlayacak bir yaklaşımla yapılandırılmadığını ortaya koymaktadır. Çünkü Adalet Bakanı ile bakanlık müsteşarının Kurul'daki varlığı devam etmektedir. Üstelik yeni yapı içinde Adalet Bakanı'nın yetkileri arttırılarak "**Kurul'un başkanı Adalet Bakanı'dır. Kurul'un yönetimi ve temsili Kurul Başkanı'na aittir**" hükümleri getirilmektedir. Ayrıca yeni oluşturulan sekreterlik atamasının Adalet Bakanı tarafından yapılacağı ve Kurul'a bağlanan müfettişlerin Adalet Bakanı'nın onayı olmaksızın soruşturma ve inceleme yapamayacağı hüküm altına alınmaktadır.

Görüldüğü gibi üye sayısı arttırılarak temsil yeteneğinin güçlendirildiği ileri sürülen Kurul'un, kendisini temsil edemeyeceği kabul edilerek yönetimi ve temsili Adalet Bakanı'na bırakılmaktadır. Böylece daha

geniş bir bileşimle oluşturulmasına karşın, yargı bağımsızlığını sağlayacak en üst organın yönetiminin ve temsiline doğrudan yürütme organı tarafından üstlenildiği, oldukça çarpık bir yapı ortaya çıkmaktadır.

Bununla da yetinilmeyerek, Kurul çalışmalarının eşgüdüm içinde yürütülmesini sağlayacak olan sekreterliğin oluşumunda, Adalet Bakanı tarafından atama öngörülerek, Kurul'un her türlü işlem ve uygulaması daha başlangıçta yürütmenin, dolayısıyla siyasal iktidarın vesayeti ve gözetimi altına alınmaktadır. Yargı bağımsızlığı ve yargıç güvencesi açısından belirleyici önem taşıyan, HSYK tarafından yürütülecek iç denetim işlemleri de doğrudan yürütme organının iznine bağlanarak, yargı erkinin yürütmenin güdümüne sokulmasını sağlayan düzenlemeler iyice pekiştirilmektedir.

Bu madde, bir kez daha, hazırlanan anayasa değişikliği paketi ile, görünürde demokratik bir değişim varmış izlenimi verilirken, aslında anti-demokratik, baskıcı ve zaman zaman 1982 Anayasası'ndan da geri düzenlemelerin gündeme getirildiğini kanıtlayan somut bir örnek oluşturmaktadır.

Oysa, adı üzerinde, yargı bağımsızlığını gerçekleştirmek için, evrensel ilke ve uygulamalara da bağlı olarak yapılması gerekenler açıktır: Yargıç ve savcılar ile yargı süreçlerini etkileyecek kararların oluşturulduğu organ ve yapılar, güçler ayrılığı ilkesi uyarınca, yürütme ve yasamanın etki ve denetiminden uzak tutulmalıdır.

Bu zorunluluk yurttaşların güvenceli ve adil bir toplum içinde yaşamasını sağlayacak hukuk devletinin varolmasının önkoşuludur.

Anayasa değişikliğine ilişkin düzenlemede, Anayasa'nın 125. Maddesi'ne, yargı yetkisinin idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlı olduğu

vurgulanarak, *“Bu yetki hiçbir surette yerindelik denetimi şeklinde kullanılamaz”* cümlesi eklenmektedir.

İdari Yargılama Usulü Yasası’nda zaten mevcut olan bu hüküm neden Anayasa paketine girmektedir?

Çünkü, AKP Hükümeti, idarenin yargısal denetimini sağlayan Danıştay’dan ve özellikle “çevre ve kent koruma” ve “özelleştirme” ile ilgili davalarda verilen kararlardan çok rahatsız. Hatta Başbakan Erdoğan; *“Türkiye’de yasama da yürütme de yargı tarafından kuşatılmıştır”, “..ciğerlerimize kadar kan kusturuyorlar kan!”*, *“..bunun altından bu belediye kalkar mı, kapıya kilidi vurur ondan sonra da gelsin Danıştay burayı işletsin, yürütsün”* gibi saldırgan söylemlerle; Yürütme-yi durdurma kararlarını hiçe sayarak HES açılışları yaparak bu değişikliğin ipucunu vermiştir.

Çünkü yargı organları, anayasal “kamu yararı ilkesini” dayanak yapmak suretiyle yasanın tutucu kalıbını aşan kararlar vermektedir. Hükümet, yargısal denetimden kurtulmak, yargının üzerindeki vesayetini arttırmak amacıyla bu değişikliği gündeme getirmiştir.

İnsanlığın yüzlerce yıllık birikimiyle oluşmuş temel değerler, güncel siyasal gelişmeleri yönlendirme çabasıyla üretilen, içi boş bağımsızlık/tarafsızlık, vesayetten kurtulma gibi ilkel karşıtlıklarla gözden düşürülemez. Yargı erkini tümüyle yürütmenin etkisi ve baskısı altına sokacak düzenlemeler ise, hiçbir biçimde demokratikleşme olarak sunulamaz ve savunulamaz.

10) DEĞİŞİKLİK PAKETİ'NDEKİ OLUMLU DÜZENLEMELER PAKETİN GENELİ İÇİN “EVET” DENİLMESİNİ SAĞLAYACAK NİTELİKTE VE AĞIRLIKTA DEĞİLDİR!

Anayasa değişiklik paketi genel olarak demokratik toplum düzenini olumsuz yönde etkileyecek bir nite-

lik taşımakla birlikte bazı yönlerden olumlu değişiklikler de içermektedir. Değişiklik teklifi ile kadınlara, çocuklara, yaşlılara ve özörlönlere dönük olumlu ayrımcılık uygulamalarının “**yasa önünde eşitlik**” ilkesine aykırı sayılamayacağı hüküm altına alınmaktadır. Özel yaşamın gizliliğini korumaya yönelik düzenleme yapılmakta, yurtdışına çıkışların ancak yargıç kararıyla sınırlanabileceği yönünde ifadeler anayasaya eklenmektedir. Benzer şekilde aile içinde çocukların korunmasını güvenceye almak amacıyla Anayasa’nın “Ailenin Korunması” başlıklı 41. Maddesi’nde değişiklik yapılmaktadır. Ayrıca paket içinde askeri yargılama düzenine ilişkin olumlu hükümlerin bulunduğu görölmektedir.

Ancak 26 maddeden oluşan bu değişiklik paketi içinde, demokratik toplumun geliştirilmesi, yargı bağımsızlığının sağlanması, sendikal hak ve özgürlüklerin gerçekleştirilmesi gibi temel konularda anti demokratik nitelikli düzenlemeler ağırlıklı olarak yer almaktadır. Bu hükümler dururken yukarıda belirtilen olumlu sayılabilecek değişiklikler gerekçe gösterilerek bu paketin onaylanması mümkün değildir. Tam tersine Anayasa’nın geçici 15. Maddesi’nin kaldırılması dahil olumlu sayılabilecek tüm değişiklikler, siyasal iktidarın toplum ve devlet gücü üzerindeki etkisini arttırmak amacıyla öngörölen değişiklikleri gözlerden gizleyebilmek için adeta bir perde gibi kullanılmaktadır.

Değişiklik paketinin özünü yargı bağımsızlığına aykırı, sendikal hak ve özgürlükleri geriletan ve yürütmenin baskı uygulama olanaklarını arttıran düzenlemeler oluşturmaktadır. Dolayısıyla Anayasa Değişiklik Paketi’ndeki olumlu düzenlemeler paketin geneli için halk oylamasında “evet” denilmesini sağlayabilecek nitelikten ve ağırlıktan yoksundur.

11) OYLANACAK OLMASI, İYİNİYETLİ, DEMOKRATİK VE KABUL EDİLEBİLİR BİR YÖNTEM DEĞİLDİR!

Referanduma sunulacak belgenin sakıncalı bir başka yanı ise, değişikliklerin bir bütün olarak oylamaya sunulmuş olmasıdır. Anayasa Değişiklik Paketi'yle aralarında konu ilişkisi ve bütünlüğü olmayan gruplandırılarak farklı yanıt verilmesi gereken maddelerin tek bir yanıt indirgenmesi tümüyle yanlıştır.

Halka, ya toptan evet, ya toptan hayır oyu vermesi dayatılmakta ve “KIRK KATIR MI KIRK SATIR MI” denilmektedir. Halkın iradesine ipotek koyan ve anti-demokratik bir düzenleme olan bu referandum, siyasal iktidarların egemenliklerini sürdürebilmek için neleri göze alabileceklerinin açık bir örneğidir.

AKP Hükümetinin 2007 ve sonrasında anayasa değişikliği girişiminde rehber olarak sıklıkla başvurduğu Avrupa Konseyi'nin danışma organı olan Venedik Komisyonu ilke ve kararlarının, sıra halkoymasına geldiğinde adeta yok sayıldığını görüyoruz. Venedik Komisyonu -2006 ve 2010- “Referandumlarda İyi Uygulamalar Kılavuzu”na göre; “İçerik birliği, özgür oy iradesinin daha da önemli bir gerekliliğidir. Seçmenler, aralarında asli bir bağ olmayan farklı sorulara aynı anda oy vermek zorunda bırakılmamalıdır. Seçmenin sorulardan birini desteklerken bir başkasına karşı olabileceği dikkate alınmalıdır”.

Anayasa Değişiklik Paketi'nin yürürlük maddesi içinde yer verilen bu “birlikte oylama zorunluluğunun” iyi niyetle ve tutarlılıkla getirildiği ileri sürülemez. Burada açıkça, Anayasa değişikliğinde istenmeyen maddelerin de kabul edilmesini zorlayan veya benimsenen maddelerin reddedilmesine yönelterek

gerçek iradenin mutlaka çarpıtılması sonucunu doğuran anlamsız durumlara yol açılmaktadır.

12) HALK OYLAMASINDA “EVET” ÇIKMASI DURUMUNDA AKP ANAYASA REFORMUNUN GERÇEKLEŞTİĞİNİ ÖNE SÜREREK YAPILMASI GEREKEN DEĞİŞİKLİKLERİ SÜREKLİ ERTELEYECEKTİR!

Kendi ifadeleriyle, muhafazakâr-demokrat eğilimli AKP iktidarı öne sürdüğü tüm değişim iddialarına karşın gerçek bir dönüşümden kaçmaktadır. AKP'nin sekiz yıllık iktidar süreci bu durumun çeşitli örnekleriyle doludur. Siyasal iktidar değişim olgusunu kendi programına aykırı düşen güncel gereksinimlerle sınırlı bir biçimde ele almaktadır.

İktidar ilk döneminde önlerine engel oluşturucu nitelik taşıyan temel hak ve özgürlüklerdeki sınırlamaları kaldırmak için oldukça atak bir görünüm sergilemiştir. AKP yetkilileri bu dönemde Anayasa'nın tümüyle değiştirilmesi ve demokratik bir toplumsal dönüşümün sağlanması gerektiğini sürekli olarak vurgulamışlardır. Bu durum AKP'nin değişimci bir parti olduğu yönünde yanıltıcı bir algılama doğurmuştur.

Ancak belirli alanlarda değişim sağlandıktan ve Avrupa Birliği ile tam üyelik görüşmelerine başlama kararı alındıktan sonra, AKP tarafından demokratikleşme yönündeki adımlar neredeyse durdurulmuştur. Son 4-5 yıldır, bütünsel bir değişim yerine, AKP'nin siyasal önceliklerini ifade eden kısmi nitelikli değişikliklerle kamuoyu oyalanmaktadır. 12 Eylül Anayasası'nın ortadan kaldırılması hedefi savsaklanmış; 2007'de olduğu gibi, türban konusuyla ve Cumhurbaşkanı'nın yetkileriyle sınırlı bir değişim sağlanmaya çalışılmıştır. Bugün gündemde olan son değişiklik paketiyle de asıl olarak, siyasal iktidarın

yargı erki karşısında yaşadığı sorunları çözmeye yönelik adımlar atılmaktadır.

Anlaşılması gereken, bu doğrultu içinde AKP iktidarının gelecek dönemdeki tüm değişiklikleri kendi siyasal gündemiyle sınırlı biçimde gerçekleştirmeye çalışacağıdır. Oysa bu durum ülkemizin ihtiyacı olan özgürlükçü ve demokratik bir toplum yaratma yönünde atılması gereken adımlarla çelişmektedir. AKP sözcülerinin giderek daha düşük tempoda ifade ettikleri “demokratik değişim sürecinin devam edeceğine” ilişkin sözlerinin hiçbir inandırıcılığı kalmamıştır.

Siyasal iktidar bugünkü çizgisiyle değişim yanlısı değil, kendi konumunu sağlamlaştırmayı amaçlayan değişikliklerle yetinen “statükocu” bir eğilimin temsilcisi durumundadır.

12 Eylül 2010 tarihinde yapılacak halk oylamasında “evet” çıkması durumunda, AKP, “12 Eylül Anayasası’nın yapılan değişikliklerle yürürlükten kaldırıldığını” öne sürerek değişime karşı direnecektir. Ayrıca sendikal hak ve özgürlüklerin genişletilmesi ile kamu çalışanlarının grev hakkı konusundaki taleplere, “**halk oylamasında halkın iradesinin ortaya çıktığını**” öne sürerek karşı çıkacaktır.

12 Eylül Anayasası’nın da, AKP’nin değişiklik paketinin de baskıcı bir toplum düzeni oluşturmak için var edildiği açıktır. Ülkemizde demokratik ve çağdaş bir doğrultuda değişim sürecini geliştirebilmek için günlük siyasal çıkarlara ve basit hesaplara dayalı sözde değişim çabaları reddedilmek zorundadır.

ÖZETLE;

Reddedilmesi mümkün olmayan birkaç madde ile süslenip topluma dayatılan bu sözde değişimin temel mantığı iyi anlaşılmalıdır. Gerçekte var olmayan

bir değişim, tüm topluma özellikle AKP tarafından demokratikleşme diye anlatılmaktadır.

Oysa AKP Anayasası'nın niçin özgürlükçü, eşitlikçi, demokratik ve sosyal olmadığı sorgulanmalıdır.

Yapılması öngörülen değişikliklerle;

- Kamu çalışanları için yasakçı 12 Eylül Anayasası'ndan daha baskıcı ve mutlak grev yasağı içeren düzenlemeler getirilmektedir.
- Gerçek ve özerk bir toplu sözleşme düzeni öngörülmemekte, emekliler için ise siyasal iktidarın kararına bağılı uygulama yasa aracılığıyla sürdürülmektedir.
- Değiştirilen birçok madde de eskisinden de uzun ve ayrıntılı hükümler getirilerek 12 Eylül Anayasası'nın yasakçı özü hem içerik hem de yöntem olarak olduğu gibi korunmaktadır.
- Grev ve sendikal haklar alanındaki değişiklikler anlamlı hiçbir değişim sağlamayacak şekilde düzenlenmiş olup, bilinçli bir gözboyamayı ve ikiyüzlülüğü yansıtmaktadır.
- Devletin yapısına ilişkin düzenlemeler yürütme organının ağırlığını arttıracak ve tek adam yönetimi ile polis devleti görünümünü yoğunlaştıracak bir nitelik taşımaktadır.
- Sosyal devlet ilkesini güçlendirecek, siyasal hakları ve demokratik temsili geliştirecek hiçbir düzenlemeye yer verilmeyerek, 12 Eylül 1980 darbesiyle yerleştirilen siyasal, sosyal ve ekonomik düzenin sürdürülmesini sağlayacak bir anlayış açıkça ortaya koyulmuştur.
- Anayasa'nın bazı maddelerine ekler yapılarak çocukların ve engellilerin korunması, Anayasa

Mahkemesi'ne bireysel başvuru hakkının tanınması, sendikaların grev sırasında oluşan zararlardan sorumlu tutulmaması, askeri mahkemelerin bağımsızlığını sağlamaya yönelik yetersiz düzenlemeler ve Anayasa'nın Geçici 15. Maddesi'nin kaldırılması paket içindeki olumlu yönde değişiklikler olmakla birlikte, paketin ortaya çıkaracağı olumsuzlukların karşısında denge oluşturabilecek bir ağırlık taşımaktadır.

● AKP bu paketle Türkiye'ye özgürlüğü, eşitliği, demokrasiyi çok görmektedir.

SONUÇ OLARAK:

DİSK özgürlükçü, eşitlikçi, demokratik ve sosyal yeni bir anayasa hedefiyle mücadelesine devam edecektir!

Bu nedenle DİSK, 12 Eylül'de yapılacak Anayasa Referandumu'nda, belirtmeye çalıştığımız 12 nedenden dolayı HAYIR diyecektir!

Ülkesine, geleceğine karşı sorumluluk duyan ve kendisine saygısı olan her yurttaş da, ilkesiz bir değişim söylemi arkasında, aslında 12 Eylül Anayasası'na meşruiyet ve süreklilik kazandırma anlamına gelen bu referandumda **HAYIR!** oyu kullanmalıdır.

**12 EYLÜL ÜRÜNÜ ANAYASAK'A DA
12 EYLÜL UZANTISI BANAYASA'YA DA HAYIR!**

**EŞİTLİKÇİ, ÖZGÜRLÜKÇÜ, DEMOKRATİK ve
SOSYAL YENİ BİR ANAYASA İSTİYORUZ!**

**EŞİTLİKÇİ,
ÖZGÜRLÜKÇÜ,
DEMOKRATİK ve
SOSYAL
YENİ BİR
ANAYASA
İSTİYORUZ!**

DiSK'İN SESİ

TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONGRESİ YAYIN ORGANI

(Yerel Süreli Yayın)

REFERANDUM ÖZEL SAYISI • AĞUSTOS-EYLÜL 2010

DİSK Adına Sahibi: TAYFUN GÖRGÜN

Sorumlu Yazışları Müdürü: FAHRETTİN ERDOĞAN

Yönetim Yeri: Nakiye Elgün Sk. No: 91 Şişli/İSTANBUL

Tel: (0212) 291 00 05 - 06 Faks: (0212) 234 20 75

Web: www.disk.org.tr, e-posta: disk@disk.org.tr

Baskı: Genel-İş Matbaası - Adakale Sok. 4/A

Sihhiye/ANKARA Tel: 0312.435 44 21